

Euroopa Kohtu **kohtuotsus** kohtuasjas C-298/23 | Inter IKEA Systems

PRESSITEADE nr 119/26

Luxembourg, 8. september 2026

Kaubamärgiõigus: kaubamärgi omanik võib keelata oma tuntud kaubamärgi kasutamise erakonna poolt, kui viimane ei ole tõendanud, et tema sõnavabadus kaalub üles kaubamärgi omaniku õigused ja huvid

Teatav erakond esitles avalikult Belgia varjupaiga- ja sisseerändepoliitika reformimise kava, kasutades oma sõnumi tugevdamiseks tuntud IKEA kaubamärke. Nende kaubamärkide kasutamist põhjendas kõnealune erakond sõnavabadusega. Euroopa Kohus märkis oma otsuses, et selle kindlaks tegemiseks, kas kasutamine oli „põhjendatud“, peab liikmesriigi kohus kaaluma ühelt poolt kaubamärgi omaniku omandiõigust ja tema huve ning teiselt poolt kolmanda isiku õigust sõnavabadusele, millele viimane tugineb, ja tema huve, kusjuures kumbki neist õigustest ei ole absoluutne. Euroopa Kohus asus siiski seisukohale, et kõnealusel juhul võib IKEA kaubamärkide kasutamine asjaomaste kaubamärkide mainet ja nende omaniku huve oluliselt kahjustada. Niisugustel asjaoludel ei kaalu IKEA kaubamärkide kasutamine – mille ainus eesmärk oli poliitilise sõnumi tugevdamiseks ja selle leviku suurendamiseks nende tuntusest kasu saada – üles kaubamärkide omaniku õiguseid ja huve, mida peab siiski kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Erakond Vlaams Belang esitles 2022. aastal toimunud pressikonverentsil avalikult oma poliitilist kava „IKEA-PLAN – Immigratie Kan Echt Anders“ („IKEA-plaan – sisseerändele teistmoodi lähenemine on võimalik“), mille eesmärk oli Belgia varjupaiga- ja sisseerändepoliitika reformimine. Ettepanekutele olid lisatud illustratsioonid, millel on kujutatud IKEA kaubamärkidele vastavad tähised ning tegelaskujud, mis sarnanevad selle äriühingu kaupade kokkupanemisjuhendis kujutatutega. Pressikonverentsi levitati sotsiaalmeedias. Kaubamärkide omanik Inter IKEA esitas Belgia kohtule kaubamärgist tulenevate õiguste rikkumise hagi ühingu Vrijheidsfonds vastu, kes juhtis Vlaams Belangi kampaaniat.

Liikmesriigi kohtus mõonis Vrijheidsfonds, et ta kasutas IKEA kaubamärke nende omaniku nõusolekuta, kuid väitis, et ta kasutas nende kaubamärkide tuntust oma sõnumi tugevdamiseks, väites, et selline teguviis on liidu õigusnormide tähenduses „põhjendatud“, kuna see kuulub sõnavabaduse kaitse, sealhulgas poliitilise arvamuse väljendamise ja poliitilise paroodia vabaduse alla.¹ Leides, et tegemist on võrdse taseme põhiõiguste, nimelt omandiõiguse ja sõnavabaduse vahelise konfliktiga, esitas liikmesriigi kohus Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse.

Oma otsuses märkis Euroopa Kohus kõigepealt, et **ELi õigusaktides ei ole mõiste „põhjendatud“ kohta täpsustusi esitatud**. Siiski on seadusandja kõnealuse määruse põhjendustes rõhutanud vajadust kohaldada seda viisil, mis tagab põhiõiguste ja -vabaduste, eelkõige sõnavabaduse täieliku austamise.

Põhjendatuse tuvastamiseks ei piisa aga pelgalt õigusele sõnavabadusele tuginemisest. Kolmas isik, kes kasutab tuntud kaubamärgiga identset või sarnast tähist, peab esitama kaubamärgi kasutamise konkreetset põhjust, mis on tema sõnavabaduse teostamisega seotud, ning tõendama, et need põhjused kaaluvad kaubamärgi omaniku õigused ja huvid üles.

Liikmesriigi kohus, kes peab otsustama, kas kasutamine kolmanda isiku poolt on põhjendatud, **peab kaaluma ühelt poolt tuntud kaubamärgi omaniku omandiõigust ja huve ning teiselt poolt kolmanda isiku viidatud õigust sõnavabadusele** ja viimase huve, kusjuures kumbki neist õigustest ei ole absoluutne.

Selles kontekstis tuleb liikmesriigi kohtul kindlaks teha, kas kolmas isik kasutas tuntud kaubamärki heas usus. See on nii eeskätt juhul, kui kaubamärki on kasutatud niisuguse idee või arvamuse edastamiseks, mis on seotud kaubamärgi

kui sellisega, selle omanikuga, tema äritavadega, kaupade või teenustega. Lisaks on asjakohane see, kas kaubamärgi kasutamine **aitab kaasa üldist huvi pakkuvale arutelule**, ning milliseid **tagajärgi** võib kaubamärgi kasutamine kolmanda isiku poolt **kaubamärgi omanikule** kaasa tuua. Ennekõike ei saa kaubamärgi omanikku kohustada taluma niisugust kasutamist, mis võib talle tekitada ebaproportsionaalset kahju või isegi kahjustada selle kaubamärgi registreerimisest tuleneva ainuõiguse olemust ennast.

Selles kontekstis tuleb arvesse võtta tuntud kaubamärgi kolmanda isiku poolt kasutamise intensiivsust, selle kasutamise ulatust ja selleks valitud meetodeid, samuti asjaolu, kas kolmanda isiku poolt kasutamine võib jätta mulje, et kõnealuse kaubamärgi omanik nõustub edastatava poliitilise sõnumi või propageeritavate poliitiliste ideedega või isegi toetab neid mis tahes viisil, samas kui väärtused, millest kaubamärgi omanik juhindub, põhinevad neutraalsusel mis tahes erakonna suhtes või on niisuguse poliitilise sõnumiga kokkusobimatud.

Euroopa Kohus asus sellega seoses seisukohale, et kõnealusel juhul võib IKEA kaubamärkide kasutamine oluliselt kahjustada nende kaubamärkide mainet ja nende omaniku huve. Sellistel asjaoludel ei kaalu IKEA kaubamärkide Vrijheidsfondsi poolt kasutamine, mille ainus eesmärk on oma poliitilise sõnumi tugevdamiseks ja selle leviku suurendamiseks nende tuntuks kasu saada, üles nende kaubamärkide omaniku õiguseid ja huve, mida peab siiski kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

MÄRKUS: Eelotsusetaotluse abil saavad liikmesriikide kohtud nende menetluses olevas kohtuasjas esitada Euroopa Liidu Kohtule küsimusi liidu õiguse tõlgendamise või liidu õigusakti kehtivuse kohta.

Üldkohtul on pädevus menetleda ainult järgmistesse valdkondadesse kuuluvaid eelotsusetaotlusi: 1) ühine käibemaksusüsteem, 2) aktsiidid, 3) tolliseadustik, 4) kaupade tariifne klassifitseerimine kombineeritud nomenklatuuris, 5) reisist mahajätmise, reisijatele osutatava transporditeenuse hilinemise või ärajäämise korral reisijatele hüvitise maksmine ja nende abistamine või 6) kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem. Kõigi muude eelotsusetaotluste menetlemine kuulub Euroopa Kohtu pädevusse.

Euroopa Kohus ega Üldkohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu või Üldkohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. See otsus on ühtviisi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv. Faktiliste asjaolude ja õigusliku raamistiku kirjeldus lähtub asjakohasest perioodist ja põhineb kohtuasjade toimikutel.

Otsuse [terviktekst ja kokkuvõte](#), juhul kui see koostatakse, avaldatakse CURIA saidil kohtuotsuse kuulutamise päeval.

Täiendavat teavet annab Stefaan Van der Jeught, ☎ (+352) 4303 2170 / 3046.

Pildid kohtuotsuste kuulutamisest on kättesaadavad „[Curia Web TV](#)” ning „[European Broadcasting Service](#)” kaudu ☎ (+32) 2 2964106.

Hoiame ühendust!

¹ 14. juuni 2017. aasta määruse (EL) [2017/1001](#) Euroopa Liidu kaubamärgi kohta artikli 9 lõike 2 punkt c ning 16. detsembri 2015. aasta direktiivi (EL) [2015/2436](#) kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta artikli 10 lõike 2 punkt c ja lõike 6.